

Examining Factors Influencing the Preference for National Names for Children Over the Past Two Decades Through the Lens of Social Linguistics: The Case of Birjand

Kobra Nikooravesh¹ Seyed Mohammad Hossein Ghoreishi² Hassan Emami³

Received: 13/1/2023

Accepted: 12/9/2023

Introduction

The primary objective of this research is to investigate the shift in naming patterns from religious (Arabic) to national (Iranian) names over the past three decades in Birjand. Various factors, including social, cultural, historical and political influences, as well as individuals' awareness of the social-cultural function of names, are expected to significantly impact this tendency and influence the attitudes of parents and families. This study aims to explore the factors that have contributed to the preference for Iranian names for children in the last two decades, employing a social linguistics perspective within the specific context of Birjand. The research seeks to address the following research questions:

- ✓ What changes have occurred in the selection of names for girls and boys in families residing in Birjand over the past two decades?
- ✓ Which factors have played a significant role in shaping the attitudes of parents toward choosing Iranian names for their children in Birjand during the last two decades?

The hypotheses of the current research are as follows:

- ✓ The selected names are changing, with a tendency towards national (Iranian) names over religious (Arabic) ones, and combined (national-religious) ones.
- ✓ Cultural, social, political and economic factors, as well as the level and type of education, social status, and the religious/non-religious background of the family are influential in changing attitudes.

Extensive research has been conducted on the process of selecting names for newborns from the perspective of social linguistics in various countries, including Iran. These studies have provided interesting insights, examining aspects such as semantic meanings, religious and national identity, ethnicity, culture, and history.

1. MA student in Linguistics, Department of English, Faculty of Literature and Humanities, University of Birjand, Iran (Corresponding Author) kobra.nikuravesh@birjand.ac.ir

2. Associate Professor of Linguistics, Department of English, Faculty of Humanities, University of Birjand, Iran (Corresponding Author) smhghoerishi@birjand.ac.ir

3. Assistant Professor of Linguistics, Department of English, Faculty of Literature and Humanities, University of Birjand, Iran hemami@birjand.ac.ir

The present research focuses on the transformation of child naming from religious to national over the past three decades.

Methods

This research is a theoretical-documentary study. In the theoretical aspect, extensive studies were conducted in the field of social linguistics by searching scientific databases, digital libraries, and internet content and sources, yielding significant results. For the documentary aspect, data was collected from documents and registration books at the Civil Registration Organization of South Khorasan Province in Birjand city, specifically the names of individuals. The research data, including the names of girls and boys, were collected based on registered documents and records.

The collected names were categorized as religious, national, and mixed (national and religious). The statistical population of this research includes all children's names related to births from the beginning of 1991 to the end of 2020, registered in the Civil Registration Organization of Birjand city. The statistical sample under study includes the total number of names used in this period (including repeated names), which amounts to 171855 names of girls and boys.

Data analysis was performed using descriptive statistics (frequency and percentage) with the help of SPSS software. Changes in naming in the studied community were addressed based on decades, followed by a comprehensive analysis of these three decades (the last 30 years). The analysis of names was based on three categories: religious names, national names, and mixed names (national-religious) registered in the Civil Registration Organization of Birjand.

Findings

The findings of the research include the names of boys and girls from the beginning of 1999 to the end of 2019 in Birjand city. The collected names were divided into three groups: national, religious and mixed (national-religious) names.

Discussion

Based on the collected data and their analysis, it was concluded that the reason for choosing religious names in the sixties and seventies was the religious beliefs and sentiments in the families, as well as the spiritual-religious atmosphere prevailing in the first years of the Islamic Revolution and the ideals of this system. Parents chose religious names for their children based on the names of religious figures. In Birjand, due to reasons such as the religiosity of the families and the traditional lifestyle, most of the names were traditional-religious names in the first decades of the Islamic Revolution. Among the collected data, the presence of national-patriotic names was remarkably low and not much variety was observed. With the advancement of education level, socio-cultural, economic, political connections, etc., parents' vision and attitude broadened, which led to a significant change in their attitude toward choosing names for their children. In the last two decades (the eighties and nineties in the Persian calendar), especially in the nineties, they preferred national-patriotic

names to religious names for their sons and daughters. The transformation, progress and expansion in the field of media and technology that is evident all over the world had a tremendous impact on this matter in Birjand city, which can be dramatically felt. As a result of these developments and extensive transformation and increasing the level of awareness of families in all cultural-social fields, the choice and use of national (Iranian) names increased significantly in the last two decades, especially in the nineties. Religious names showed a significant decline, however.

Keyword: Socio-linguistics; Iranian Names; Naming; Onomastics; Birjand.

References

- Ainiala, T., Saarelma, M., & Sjoblow, P. (2018). *Names in focus: An introduction to Finnish onomastics*. Finland: Finnish Literature Society.
- Aljabour, A. (2019). An investigation of feminine personal names in the Beni Sakhr Tribe of Jordan: A sociolinguistic study. *International Journal of Linguistics*, 11(6), 41-66.
- Aljabour, A. (2022). A sociolinguistic study of the implications of masculine personal names among urban communities in Jordan. *Language in India*, 22, 7-19.
- Al-Qawasmi, A. H., & Al-Abed Al-Haq, F. (2016). A sociolinguistics study of choosing names for newborn children in Jordan. *International Journal of English Linguistics*, 6(1), 177-186.
- Alzamil, A. (2020). Analysis of the sociolinguistic status of Saudi female personal names. *International Journal of Linguistics*, 12(4), 127-138.
- Asadi, S., Badakhshan, A., Dastgoshade, I., Naghshbandi, A., & Zandi, B. (2019). Baresi nameh-e farzandan az didgah-e zabanshenasi-e ejtemai dar dehaha (1366) ta (1395) [Examining children's names from the perspective of sociolinguistics in the decades (1366) to (1395)]. *Quarterly Journal of Studies of Languages and Dialects of Western Iran*, 8(2), 1-18. [In Persian]
- Bello, Y. (2021). A sociolinguistics survey of Yoruba and Ashanti naming. *Journal of the University of Babylon for Humanities*, 29(8), 252-269.
- Boru, G. (2018). Personal naming and identity formation in Guji Oromo culture: Roles, classification and dynamics of change. *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research*, 1(11), 315-328.
- Byram, M. (2006). *Languages and identities*. Durham: University of Durham.
- Crook, A. (2012). Personal names in 18th-century Scotland: A case study of the Parish of Beith (North Ayrshire). *The journal of Scottish Name Studies*, 6, 1-10.
- Danesh, Y., & Ghorbani, A. (2017). Baresi-e avamele ejtemai-farhangi bar namgozini koodakan tavasote khanevadehay-e Irani [Investigation of social and cultural factors on children's name selection by Iranian families]. *Two Joint Quarterly Journals and Social Development*, 3(5), 87-109. [In Persian]
- Fazalali, M. (2014). *Nameshenasi-e torbat haydarie az didgahe zabanshenasi-e ejtemaie* [The onomastics of Torbat-e Heydariyeh from the perspective of sociolinguistics]. (Unpublished master's thesis). Ferdowsi University of Mashhad. [In Persian]
- Geraldine, N. E. (2018). A sociolinguistic study of the emerging trends in Igbo personal names. *Advances in Social Sciences Research Journal*, 5(4), 167-179.
- Ghanbari-Adivi, A. (2012). Tasir-e mazhab bar namegozari-e mardome Chaharmahal o Bakhtiari [The influence of religion on naming the people of Chaharmahal and Bakhtiari]. *Culture and Folk Literature*, 1(2): 83-107. [In Persian]
- Hajjaj, D., & Tarawneh, M. (2021). A sociolinguistic analysis of personal naming in Jordan. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 10(5), 40-44.
- Halima, B. (2012). Basic concepts in sociolinguistics. *Alasar Journal*, 11(13), 11-21.

- Helleland, B., Emil Ore, C., & Wikström, G. (2012). Names and identities. *Oslo Studies In Language*, 4(2), 1-6.
- Hickey, R. (2010). *Language and society. English linguistics*, University of Duisburg and Essen,
- Holmes, J. (2013). *An introduction to sociolinguistics*. London: Routledge.
- Khodajo Yousefi, M. (2010). Baresi-e namegozari rasmi va gheirerasmi share rasht az didgahe zabanshenasi-e ejtemai [Examining the formal and informal naming of Rasht city from the perspective of sociolinguistics]. (Unpublished master's thesis). Payam Noor University, Tehran Branch. [In Persian]
- Modaresi, Y. (2011). *Daramadi bar jameshenasi-e zaban* [An introduction to the sociology of language]. Tehran: Research Institute of Humanities and Cultural Studies. [In Persian]
- Mokala, N. T. (2020). Basotho naming systems and practices: A sociolinguistic-onomastics approach. *International Journal of Linguistics, Literature and Translation*, 3(4), 220–227.
- Mphande, L. (2006). Naming and linguistic Africanisms in African American culture. In *Selected proceedings of the 35th annual conference on African linguistics* (pp. 104-113). Somerville, MA: Cascadilla Proceedings Project.
- Pishghadam, R., Najimeidani, E., & Firozianpour Esfahani, A. (2020). *Rooykardi amozeshi be jameeshenasi-e zaban* [An educational approach to the sociology of language]. Mashhad: Ferdowsi University of Mashhad. [In Persian]
- Saedi, M. (2010). *Baresi-e namegozari madares va amozeshgahay-e iran az didgahe zabanshenasi ejtemai* [Examining the naming of schools and educational institutions in Iran from the perspective of sociolinguistics]. (Unpublished master's thesis). Payam Noor University, Tehran Branch. [In Persian]
- Spolsky, B. (2010). History of sociolinguistics. Oxford: Oxford University Press.
- Tabatabaeiyan, M. (2015). What Is Sociolinguistics?, G. Van Herk (2012), Wiley-Blackwell, ISBN 978-1-405-19318-4. *International Journal of Society, Culture & Language*, 3(1), 133-138.
- Tajik, F. (2015). *Baresi-e namegozari-e maabar va asami-e maghazeha-e shahre varamin az didgahe zabanshenasi ejtemai* [Investigating the naming of streets and shop names in Varamin city from the perspective of sociolinguistics]. (Unpublished master's thesis). Payame Noor University, Varamin Branch. [In Persian]
- Tradgil, P. (2016). *Zabanshenasi-e ejtemai: Daramadi bar zaban va jamee* [Sociolinguistics: Introduction to language and society]. (M. Tabatabai, Trans.). Tehran: Agah. [In Persian]
- Trudgill, P. (2000). *Sociolinguistics: an introduction to language and society* (4th ed.). New York: Penguin.
- Vasegh, E. (2020). Gerayeshhay-e namgozari-e zanan va mardan-e chahar nasl-e iran az didgah-e zabanshenasi ejtemai [Naming tendencies of women and men of four generations of Iran from the perspective of sociolinguistics]. *Language and Translation Studies*, 53(4), 165-195. [In Persian]

- Wardhaugh, R. (2014). *Daramadi bar jameshenasi zaban* [An introduction to the sociology of language] (R. Amini, Trans.). Tehran: Booe Kaghaz Publishing. [In Persian]
- Wardhaugh, R., & Fuller, J. J. (2015). *An introduction to sociolinguistics* (7th ed.). New York: Wiley-Blackwell.
- Zandi, B. (2022). *Jostarhaie dar nameshenasi-e ejtemai* [Studies in socio-onomastics]. Tehran: Nashe Nevisai Parsi Publishing. [In Persian]
- Zandi, B., & Mirmakri, M. (2017). Ravande namegozari-e farzandan dar share Mahabad az didgah-e zabanshenasi ejtemai [Exploring the process of naming children in the city of mahabad from a sociolinguistic perspective]. *Quarterly Journal of Studies of Languages and Dialects of Western Iran*, 5(19), 1-18. [In Persian].

مقاله علمی - پژوهشی

بررسی عوامل مؤثر گرایش به گزینش نام‌های ملی در کودکان در دو دهه اخیر از دیدگاه**زبان‌شناسی اجتماعی در شهر بیرجند**کبری نیکوروش^۱سید محمدحسین قریشی^۲حسن امامی^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۲۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۲۲

مشاهده مقاله منتشر شده: دوره ۱۷، شماره ۳

http://www.farhangekhorasan.ir/article_178999.html**چکیده**

این مقاله جهت بررسی گرایش نام‌گذاری از مذهبی (عربی) به ملی (ایرانی) در سه دهه اخیر در شهر بیرجند تهیه شده است. عوامل متفاوتی همچون اجتماعی، فرهنگی، تاریخی، سیاسی، آگاهی افراد از کارکرد اجتماعی- فرهنگی نام، ... می‌تواند نقش بسزایی در این گرایش داشته باشد و باعث تغییر نگرش والدین و خانواده‌ها شود؛ به‌گونه‌ای که انتخاب نام که عملکرد فرهنگی - اجتماعی دارد، از این عوامل تأثیر قابل‌ملاحظه‌ای می‌پذیرد. هدف پژوهش حاضر بررسی عوامل مؤثر گرایش به گزینش نام‌های ایرانی در دو دهه اخیر از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی در شهر بیرجند است. پژوهش حاضر یک پژوهش نظری- اسنادی است. روش گردآوری داده‌ها اسنادی بوده است. جامعه آماری پژوهش تمامی نام‌های گزینش شده از ابتدای سال ۱۳۷۰ تا پایان سال ۱۳۹۹، که در سازمان ثبت احوال شهر بیرجند ثبت شده، است. حجم نمونه شامل ۱۷۱۸۵۵ (با احتساب تکرار نام) نام دختر و پسر است. داده‌ها با استفاده از آمارهای توصیفی (فراوانی و درصد) و به کمک نرم‌افزار SPSS، بر مبنای دهه‌ها (دهه ۷۰، ۸۰ و ۹۰) تجزیه و تحلیل شد و عوامل مؤثر در دگرگونی و تغییر نگرش والدین در مورد گزینش نام در جامعه مورد مطالعه، توصیف شد. یافته‌های پژوهش نشان داد در سه دهه اخیر در شهر بیرجند، نام‌های گزینش شده که شامل سه

kobra.nikuravesh@birjand.ac.ir

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد زبان‌شناسی دانشگاه بیرجند، نویسنده مسئول

smhghoerishi@birjand.ac.ir

۲. دانشیار زبان‌شناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه بیرجند

hemami@birjand.ac.ir

۳. استادیار زبان‌شناسی دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه بیرجند

گروه نام‌های مذهبی، ملی (ایرانی) و ترکیبی (ملی - مذهبی) است، گرایش قابل ملاحظه‌ای از مذهبی به ملی داشته‌اند و گزینش نام مذهبی روند رو به کاهشی را در مورد هر دو جنسیت دختر و پسر نشان می‌دهد؛ به گونه‌ای که نام‌های گزینش شده برای دختران به نسبت پسران گرایش بیشتری به ملی دارند.

واژه‌های کلیدی: زبان‌شناسی اجتماعی، نام‌های ایرانی، نام‌گزینی، نام‌شناسی، بیرجند.

۱. مقدمه

زبان‌شناسی (علم مطالعه زبان) حوزه مطالعه گسترده‌ای است که در زمینه‌هایی مانند آموزش، انسان‌شناسی، جامعه‌شناسی، آموزش زبان، روان‌شناسی شناختی، فلسفه، علوم رایانه، علوم اعصاب و هوش مصنوعی تأثیر مهمی دارد. یکی از حوزه‌هایی که در بطن زبان‌شناسی مورد مطالعه واقع می‌شود، زبان‌شناسی اجتماعی است که به مطالعه زبان در ارتباط با جامعه می‌پردازد و بیان می‌کند که زبان تنها در پرتو یک جامعه انسانی، زنده و پویاست. به دلیل رابطه تنگاتنگ میان زبان و جامعه، در دامان یک جامعه، زبان شکل می‌گیرد. زبان هنگامی پدیدار می‌شود که مردم نیاز به درک و فهم متقابل یکدیگر را احساس کنند.

به دلیل همین پیوند محکم میان زبان و جامعه، بخشی از پژوهش‌های مربوط به حیطة زبان در جامعه‌شناسی مورد بررسی قرار می‌گیرد؛ بنابراین زبان‌شناسی اجتماعی دلایل وجودی خود را از ارتباط میان زبان با جامعه و تأثیرهایی که بر یکدیگر می‌گذارند، می‌گیرد. پس هر زبانی آینه تمام‌نمای جامعه خود محسوب می‌شود و در سیمای زبان است که ویژگی‌های جامعه هم‌چون متمدن‌بودن و بدوی‌بودن، پیشرفت و زوال، ایدئولوژی‌ها، دیدگاه‌های فکری، هنری، ادبی و ... ظاهر می‌شود. این عوامل باعث می‌شود زبان از پدیده‌های اجتماعی به‌طور آشکار تأثیر پذیرد؛ یعنی خصلت اجتماعی زبان باعث شده است که با بسیاری از پدیده‌ها و عوامل فرهنگی - اجتماعی پیوند برقرار کند که این پیوند به‌حدی است که برخی زبان را آینه‌ای تصور می‌کنند که پدیده‌ها و دگرگونی‌های مختلف فرهنگی - اجتماعی جامعه را به‌نحوی در خود انعکاس می‌دهد (مدرسی، ۱۳۹۰: ۱۷).

همین اجتماعی‌بودن زبان، بستر مناسبی برای تولد دانشی نوین به نام زبان‌شناسی اجتماعی را فراهم آورده است که به بررسی و تحقیق در مورد کارکردها و کارکردهای زبان به‌عنوان یک ابزار ارتباطی در جامعه می‌پردازد. یکی از ابتدایی‌ترین مسائلی که بدون استثنا برای تمامی موجودیت‌ها صادق است و بدون آن برقراری ارتباط و شناساندن و شناختن موجودیت‌ها به معنای واقعی کلمه، غیرممکن می‌شود، "نام" است (زندى، ۱۴۰۱: ۱۳۸).

وقتی بحث استفاده کارآمد از زبان به میان می‌آید، نام‌ها کلمات مهمی هستند که با به‌کارگیری آن‌ها ماهیت و حقیقت معرفی و توصیف می‌شود که با معنا و مفهوم‌ترین واژه‌ها در میان واژه‌های هر زبان به شمار می‌آیند و مهم‌ترین بخش وجود یک زبان محسوب می‌شوند؛ زیرا نه تنها بر افراد، مکان‌ها و محیط، جانوران و گیاهان نهاده می‌شوند؛ بلکه تمام تمایزهای آن‌ها از یکدیگر را نیز در خود انداخته‌اند. در هر نام، نشانه‌هایی جلوه‌گر هستند که انتخاب نمی‌شوند؛ اما این نشانه‌ها اطلاعاتی همچون طبقه اجتماعی، میزان تحصیل، موقعیت جغرافیایی، فرهنگ، مذهب، علاقه‌ها و تعلق‌های هویتی گذشتگان را با خود همراه دارند (Mphande, 2006: 106).

بشر همواره انتخاب‌هایی برای گزینش نام فرزندان خود، سایر مخلوقات، خانه‌ها و ساختمان‌ها، مکان‌ها، پدیده‌های طبیعی و ... در ذهن دارد و این بسیار حائز اهمیت است که به‌کارگیری و گزینش نام‌ها شاید به‌گونه‌ای گویای احترام و ارزش ملی و مذهبی‌ای باشد که فرد برای اقوام، آداب و رسوم، شخصیت‌های برجسته مذهبی، ملی-میهنی، مشاهیر و چهره‌های ماندگار در حوزه تاریخ، هنر، ادبیات، ورزش و ... قائل هست. از آنجاکه نام‌ها و انتخاب نام مناسب، یک عملکرد اجتماعی- فرهنگی محسوب می‌شود، نام‌ها کلماتی باکیفیت، خاص و مهم هستند که افراد را مجذوب خود می‌کنند و عوامل متفاوتی در حوزه‌های مختلف اجتماعی- فرهنگی می‌تواند در تغییر نگرش والدین در گزینش نام مؤثر باشد.

نام‌گذاری^۱ یک فرایند ضروری و عملی فرهنگی- جهانی است که افراد از آن برای شناسایی آنچه در اطراف آن‌ها قرار داد و آن‌ها را احاطه کرده است، به‌عنوان یک راه ارتباطی در سراسر جهان استفاده قرار می‌کنند. کلمه "نام" به‌عنوان کلمه یا گروهی از کلمات که موجودیت خاصی را اعم از واقعی یا ساختگی نشان می‌دهد، تعریف شده است. یکی از مؤلفه‌های دیگر که در امر

نام‌گذاری دخیل است، هویت است؛ چون بخشی از هویت هر فرد در نامی که بر او نهاده می‌شود، متجلی می‌شود؛ بنابراین داشتن نام مناسب و نیکو در افزایش اعتمادبه‌نفس فرد تأثیر قابل توجهی دارد؛ یعنی افرادی که دارای نام نیکو و پسندیده هستند در خود احساس غرور می‌کنند. این نکته قابل ذکر است که نام نیکو، آیینه تمام‌نمای فرد است. نام با هویت و هویت با نام هماهنگی و ارتباط نزدیکی دارد و یک جفت معنا و مفهوم را توصیف می‌کند؛ یعنی اینکه: «نام‌ها نماد هویت هستند» و مهم‌ترین کارکرد نام، هویت‌بخشی به شخص در جامعه است (زندى، ۱۴۰۱: ۵۰).

هدف پژوهش حاضر عبارت است از بررسی عواملی که می‌تواند در تغییر نگرش والدین برای گزینش نام از مذهبی به ملی مؤثر باشد و رسیدن به پاسخ پرسش‌های زیر است:

۱. نام‌های گزینش‌شده برای فرزندان دختر و پسر در خانواده‌های شهر بیرجند در دو دهه چه تغییراتی داشته است؟
۲. چه عواملی در تغییر نگرش والدین در گزینش نام‌های ایرانی برای کودکانشان در دو دهه اخیر در شهر بیرجند مؤثر بوده است؟

۲. پیشینه پژوهش

بورو^۱ (2018) پژوهشی در مورد "نام‌گذاری شخصی و شکل‌گیری هویت در فرهنگ گوجی اورومو": نقش‌ها، طبقه‌بندی و پویایی‌های تغییر" انجام داد. هدف این مطالعه بررسی نقش اجتماعی- فرهنگی نام‌ها بود. در نام‌های شخصی الگوهای معنایی، شیوه‌های فرهنگی و آیینی وجود دارد. با وجود این، این پویایی‌ها با نادیده‌گرفتن ارزش فرهنگی آن تا حدودی به سمت سبک نام‌گذاری "مدرن" تغییر می‌کند. توسط الجبور^۲ (2019) پژوهشی در مورد نام‌های شخصی زنانه در صحرای مرکزی اردن، با هدف اشاره به مفاهیم زبان‌شناسی اجتماعی نام‌ها و تفاوت در شیوه‌های نام‌گذاری در طول سه نسل (مادربزرگ، مادر و دختر) انجام شد. به‌طور کلی، این مقاله به شواهدی دست یافت که نشان می‌دهد تغییر سبک زندگی قبیله بنی صخر بر رویه نام‌گذاری

1. Boru
2. Guji Oromo
3. Aljabour

در این جامعه تأثیر می‌گذارد. ترزا موکالا^۱ (2020) سیستم‌ها و شیوه‌های نام‌گذاری باسوتو^۲، که یک رویکرد زبان‌شناسی اجتماعی- نام‌شناسی است را مورد بررسی قرار داد. این مطالعه به بررسی سیستم‌های نام‌گذاری باسوتو، شیوه‌ها و معانی‌ای که مربوط به نام‌ها هستند، می‌پردازد. تجزیه- و تحلیل نام‌گذاری شخصی در اردن از منظر زبان‌شناسی اجتماعی توسط ترانه و حجاج^۳ (2021) مورد بحث و بررسی قرار گرفت. هدف این مطالعه درک بهتر عوامل زبان‌شناسی اجتماعی مؤثر بر نام‌گذاری شخصی در اردن با بررسی پنج عامل ویژه مؤثر بر آن است: مذهبی، فرهنگی، سیاسی، نام‌گذاری به نام کسی و موسیقایی. الجبور^۴ (2022) یک مطالعه از منظر زبان‌شناسی اجتماعی در مورد پیامدهای نام‌های شخصی مردانه در میان جوامع شهری در اردن انجام داد. مطالعه حاضر تلاش کرد نام‌های مذکر شخصی را در سه نسل متوالی (پدربزرگ، پدر و پسر) در میان یک جامعه شهری در اردن بررسی کند.

قنبری عدیوی (۱۳۹۲: ۸۳) در مقاله‌ای با عنوان "تأثیر مذهب بر نام‌گذاری مردم چهارمحال و بختیاری" یکی از الگوهای پرترفدار و پربسامد ایرانیان برای نام‌گذاری را، برگزیدن نام‌های مقدس مذهبی می‌داند. پژوهشگر ده‌ها ترکیب یک تا سه جزئی فارسی (شامل فارسی و گویش بختیاری)، عربی و ترکی ساخته‌شده و رایج در بین مردم را مورد بررسی قرار داده است. مطالعه روند نام‌گذاری فرزندان در شهر مهاباد از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی توسط زندگی و میرمکری (۱۳۹۶: ۱) مورد پژوهش قرار گرفت. این پژوهش سیر تحول نام‌گذاری در دوره‌ای دوازده‌ساله در شهر مهاباد را مورد مطالعه قرار داد. برای این پژوهش تعداد ۴۶۸۲ نام متولدین سال‌های ۱۳۷۴ تا ۱۳۸۵ از مدرسه‌های این شهر گردآوری شد و نام‌ها از دیدگاه هویت، در چهار گروه هویتی مانند هویت ملی، مذهبی، فراملی و کردی دسته‌بندی شدند. نتایج این پژوهش نشان داد نام‌های با هویت ملی، بالاترین بسامد، نام‌های مذهبی در جایگاه بعدی و نام‌های کردی در جایگاه سوم و نام‌های فراملی در گروه آخر جای گرفتند. اسدی، و همکاران (۱۳۹۸: ۱) انتخاب نام فرزندان از دهه‌های ۱۳۶۶ تا ۱۳۹۵ را در بخش کلاترزان شهرستان سنندج از منظر زبان‌شناسی

-
1. Terasa Mokala
 2. Basotho
 3. Tarawneh & Hajjaj
 4. Aljabour

اجتماعی - شناختی براساس هویت ملی، فراملی، قومی و مذهبی مورد مطالعه قرار دادند. پژوهش‌های گسترده‌ای در مورد فرایند انتخاب نام کودک تازه‌متولدشده از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی در کشورهای مختلف و ایران انجام شده است که در هر یک هدف خاصی مد نظر پژوهشگران بوده است و در ادامه به چندی از آن‌ها به‌طور خلاصه اشاره می‌شود و در پایان تفاوت پژوهش‌های انجام‌شده با پژوهش حاضر بیان می‌شود. فرایند نام‌گذاری دختر و پسر در اردن در پژوهش‌های مختلفی از نظر مسائل تاریخی، مذهبی، فرهنگی و اجتماعی که بر گزینش نام تأثیر دارد، انجام و مشاهده شد در دوره‌های مختلف، عوامل تأثیرات متفاوتی بر فرایند نام‌گذاری داشته‌اند. در برزیل، اورومو و باستو گزینش نام کودک را از لحاظ جنبه‌های معنایی مورد بررسی قرار دادند.

بررسی‌های انجام‌شده در ایران در مورد فرایند نام‌گذاری شامل موارد زیر می‌شود که اهداف متفاوتی در هرکدام مدنظر بوده است؛ قنبری عدیوی (۱۳۹۲: ۸۳) در مقاله‌ای با عنوان "تأثیر مذهب بر نام‌گذاری مردم چهارمحال و بختیاری" به این نتیجه رسیده‌اند که بیشترین نام‌های گزینش‌شده مذهبی هستند.

اسدی، و همکاران (۱۳۹۸: ۱) در پژوهشی با عنوان "بررسی انتخاب نام فرزندان از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی - شناختی در دهه‌های ۱۳۶۶ تا ۱۳۹۵ (مطالعه موردی: بخش کلاترزان شهرستان سنندج" از منظر زبان‌شناسی اجتماعی - شناختی را براساس هویت ملی، فراملی، قومی و مذهبی انجام دادند و نام‌ها به نام‌های ملی، مذهبی، قومی، محلی و فراملی تقسیم شد و مشاهده شد نام‌های محلی و ملی از کاربرد بیشتری برخوردار هستند. پژوهش حاضر با دیدگاه و هدفی متفاوت نسبت به بررسی‌های پیشین، در نظر دارد تغییر فرایند نام‌گذاری کودکان از مذهبی به ملی در شهر بیرجند را دو دهه اخیر از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی مورد پژوهش قرار داد تا نشان دهد چه عواملی باعث تغییر نگرش خانواده‌ها و والدین شده است که فرایند نام‌گذاری تغییر و تحول قابل‌ملاحظه‌ای از مذهبی به ملی داشته است؛ به‌گونه‌ای که انتخاب نام ملی برای دختران به نسبت پسران از بسامد بالایی برخوردار است.

۳. چهارچوب نظری

"زبان‌شناسی اجتماعی"^۱ که از شاخه‌های علوم اجتماعی محسوب می‌شود، رابطه میان زبان‌شناسی و جامعه‌شناسی و به عبارت دیگر ارتباط زبان و ارتباط‌های اجتماعی و جامعه را مورد مطالعه و بررسی قرار می‌دهد. این امر شامل مطالعه و بررسی تأثیر، تغییر و تحول‌های موقعیت و شرایط متفاوت اجتماعی بر ساختار و کارکرد زبان و همچنین بررسی الگوهای فرهنگی کاربرد زبان می‌شود. به اعتقاد لباو^۲ زبان‌شناس آمریکایی، زبان‌شناسی اجتماعی، "مطالعه زبان در بافت اجتماعی است"؛ به گونه‌ای که نام‌گذاری که عملکردی اجتماعی- فرهنگی است، از تغییر و تحولات به وجود آمده در بافت اجتماعی جامعه تأثیر می‌پذیرد و باعث می‌شود نگرش و جهان‌بینی خانواده‌ها و والدین هم تحت این تأثیر واقع شود که در امر نام‌گذاری نیز قابل مشاهده است (Wardhaugh, 2015: 15).

یکی از متغیرهای غیرزبانی که باعث تنوع و گوناگونی در امر نام‌گذاری کودکان می‌شود، مذهب است. مذهب در پیدایش، تحول و دگرگونی‌های زبانی دخالت دارد؛ به طوری که پیروان مذاهب‌های مختلف در یک جامعه زبانی، از گونه‌های متفاوت یک زبان واحد استفاده می‌کنند. با وجود این- گونه تفاوت‌ها، هر یک از مذاهب‌ها اصول اعتقادی، آیین و آداب و رسوم مخصوص به خودشان را دارند و از آن تأثیر می‌پذیرند؛ بنابراین، این امر طبیعی است که جامعه ایران که بیشتر پیرو دین اسلام هستند، تحت تأثیر این دین در امر گزینش نام برای کودکان خود، نام‌های مذهبی را انتخاب کنند (مدرسی، ۱۳۹۰: ۴۲۸).

نام‌شناسی^۳، علم مطالعه نام، بخش بسیار ارزشمندی از زبان‌شناسی مدرن است. نام‌شناسی علمی است (بخشی از زبان‌شناسی) درباره نام‌های خاص همه گونه‌ها (نام‌های مردم، حیوانات، موجودات افسانه‌ای، اقوام و مردم، کشورها، رودخانه‌ها، کوه‌ها و سکونتگاه‌های انسانی). نام‌های خاص شامل نام افراد (علی، آذر و ...)، نام حیوانات (اسب‌ها، سگ‌ها و ...)، نام موجودات افسانه‌ای (سیمرغ و ...)، نام‌های قوم و قبیله‌ها (کردها، بلوچ‌ها، فارس‌ها، سرخ‌پوست‌ها و ...)، نام‌های کشورها (ایران، بریتانیا، شیلی و ...)، نام‌های رودخانه‌ها (دز، کارون، دان، آمازون و ...)، نام‌های کوه‌ها

1. Socio- Linguistics
2. Lobave
3. Onomastics

دماوند، سبلان، اورال، آلف و ...، نام‌های ساختمان‌ها (پلاسکو، الماس، تاج‌محل و...) و غیره است (فضلعلی، ۱۳۹۳: ۳).

۴. روش پژوهش

پژوهش حاضر یک پژوهش نظری-اسنادی است. با مراجعه به سازمان ثبت احوال شهر بیرجند و استخراج نام‌های دختر و پسر براساس اسناد و مدارک ثبت‌شده، داده‌های پژوهش گردآوری شد. داده‌ها و اطلاعات برای توصیف، تجزیه و تحلیل‌های بعدی فراهم شد و نام‌های گردآوری‌شده به صورت مذهبی (عربی)، ملی (ایرانی) و ترکیبی (ملی و مذهبی) دسته‌بندی شدند. جامعه آماری پژوهش حاضر شامل کلیه نام‌های کودکان مربوط به متولدین از ابتدای سال ۱۳۷۰ تا پایان سال ۱۳۹۹، ثبت‌شده در سازمان ثبت احوال شهر بیرجند است. تجزیه و تحلیل داده‌ها در پژوهش حاضر، با استفاده از آمارهای توصیفی (فراوانی و درصد) و به کمک نرم‌افزار SPSS انجام شد و بر مبنای دهه‌ها به تجزیه و تحولات نام‌گذاری در جامعه مورد مطالعه پرداخته شد، سپس تحلیلی جامع و کلی از این سه دهه (۳۰ سال اخیر) ارائه شد.

۱.۴. داده‌های پژوهش

در زیر به داده‌های پژوهش که در قالب جدول ۱ آمده است، اشاره می‌شود. این داده‌ها با مراجعه به سازمان ثبت احوال استان خراسان جنوبی از بین متولدین دختر و پسر، از ابتدای سال ۱۳۷۰ تا پایان ۱۳۹۹ گردآوری شد؛ نام‌های گردآوری‌شده به سه گروه نام‌های ملی، مذهبی و ترکیبی (ملی-مذهبی) تقسیم شدند و با استفاده از نرم‌افزار SPSS بر مبنای دهه‌ها تجزیه و تحلیل شدند. تحلیل‌ها نشان داد نام‌ها در دو دهه اخیر (دهه ۸۰ و ۹۰)، بویژه در دهه ۹۰ گرایش قابل‌ملاحظه‌ای از مذهبی به ملی داشته‌اند.

جدول ۱. نام‌های انتخاب‌شده برای پسران در سه دهه (۷۰، ۸۰ و ۹۰)

نام‌های مذهبی	نام‌های ملی	نام‌های ترکیبی
علی، محمد، حسین، مهدی، امیرحسین، سجاد، محمدرضا، ابوالفضل، رضا، مصطفی، حسن، مرتضی، امیرمحمد، مجتبی، جواد، محمدحسن، محسن، حجت، محمدامین، محمدعلی، محمدجواد، حمید، صادق، حامد، اسماعیل، عارف، ایمان، معین، احمد، رسول، مبین، عباس، امیرمهدی، دانیال، محمدصادق، هادی، سبحان، عادل، روح‌الله، محمدباقر، عبدالله، متین، علی‌اکبر، ابوالحسن، عرفان، کاظم، نعیم، رحمان، سعید، طاهنا، ناصر، یاسین، ملوک، محمدمهدی، ایوب، الیاس، رحیم، عابد، زین‌العابدین، محمدتقی، یعقوب، منصور، بنیامین، میکائیل، مرسل، جمال، داوود، فهیم، رضوان، جبار، محمدصدیق، مسلم، هاشم، امیرعباس، حمزه، معید، نعمان، حمزه، حبیب، خلیل، موسی، غلامرضا، قدرت‌الله، یاسر، رئوف، کمیل، مسیح، صفر، صهیب، سینا، سلمان، محمدفرحان، میلاد، فرحان، صدرا، محمدصدرا، امیرحافظ	امید، مهران، بهزاد، پوریا، آرمان، بهمن، فرزاد، سپهر، مهرداد، بهنام، مهرشاد، آرش، اشکان، شایان، سهراب، سروش، فریبرز، فرامرز، نیما، پیمان، سورنا، ساسان، پویا، پیام، کیوان، آریا، کورش، داریوش، جمشید، رامین، بهروز، فردین، کاوه، مهزیار، آبتین، شهریار، کیومرث، پژمان، هوشنگ، سامان، سوشیانت، آرتین، آرمین، پرهام، فریدون، ارسلان، اصلان، کیارش، سرفراز، اهورا، آدرین، کسری، سالار، اردلان، ارمیا، آرتام، سام، برسام	امیرارسلان، امیرهومن، امیرکسری، محمدپویا، امیدرضا، محمداهورا، محمدسروش، حمیدرایان، محمدآریا، مهدی پارسا، امیریارشار، محمدآروین، محمدماهان، محمدمهران، محمدکیارش، محمدآروین، امیراردلان، محمدبرسام

جدول ۲. نام‌های انتخاب‌شده برای دختران در سه دهه (۷۰، ۸۰ و ۹۰)

فاطمه‌زهرا، فاطمه، زهرا، زینب، کوثر، مائده، مهدیه، مریم، محدثه، ساجده، فائزه، اسما، معصومه، مطهره، مرضیه، راضیه، سارا، عارفه، حدیثه، ثناء، الهه، فهیمه، نفیسه، الهام، صبا، حسنا، ریحانه، ضحاح، حانیه، نجمه، ام‌البنین، عطیه، سعیده، ساره، راحیل، اسراء، فاطمه‌حسنا، عادل، مهدیه، کلثوم، مروه، انیس، ناعمه، منصوره، آسیه، رضوانه، سمیه، خدیجه، کبری، حسلنه، عارفه‌زهرا، ثمین، حلما، ملیحه، مهنا، سکینه، رافعه، مونس، طاهره، طیبه، حورا، سلمی، سمیه، حلیمه، نعیمه، حدیث، فاضله، اکرم، وجیهه، آمنه، آیات، مبینا، سحر، هدیه، شیمیا، ندا، مهدیا، نسیم، سحرناز، فرحانه، ساغر، غزاله، فریده، طناز	هستی، نرگس، آیدا، مهسا، نازنین، مهدیس، نگار، کیلنا، الناز، سارینا، فرزله، نادیا، پریا، آیناز، یلدا، پرنیا، باران، پرنیان، شیدا، بهاره، مونا، مهتاب، آرمیتا، دینا، مهناز، مینا، فرناز، نیلوفر، الناء، سونیا، مهشید، دیانا، رومینا، رها، ساین، نسترن، آیلین، مهرسا، پریسا، دلارام، مهرسانا، مهرانا، آرزو، آنتیا، سلناز، هلنا، آوالینا، مهرناز، روژان، میترا، آناهیتا، آناهید، نگین، شکیبا، پانیا، ملینا، گلناز، فرنیا، سیما، الین، آزاده، فیروزه، بیتا، شهرزاد، بهار، تینا، مهشاد، مهرانه، سوگل، نازگل، آرشیدا، فرسناز، نازآفرین، گلسا، رونیکا، آذر، آنیسا، مهسان، آسانا، پانیذ، تهمینه، تارا، ارغوان، آلاله، آدرینا، نارگل، آیسان، آیسا، آوا، مرجان، مهراوه، رخساره، گلاره، آنوشا، مهرانگیز، مژگان، مهوش، آیلا، آوین، پرنیاز، فرنیان، فرخنده، نیاس، یسنا،	فاطمه‌هستی، نازنین‌زهرا، نازنین - فاطمه، نازنین مریم، نازنین زینب، نازنین‌رقیه، فاطمه - سیما، نرجس‌خاتون، نگین‌زهرا، فاطمه هانا، رقیه‌خاتون، نازنین‌اشرف، فاطمه‌مهدیس، نازنین کوثر، فاطمه درسا، فاطمه‌بهار، درسا، مهلقا، فرحناز
--	--	---

۵. تجزیه و تحلیل داده‌ها

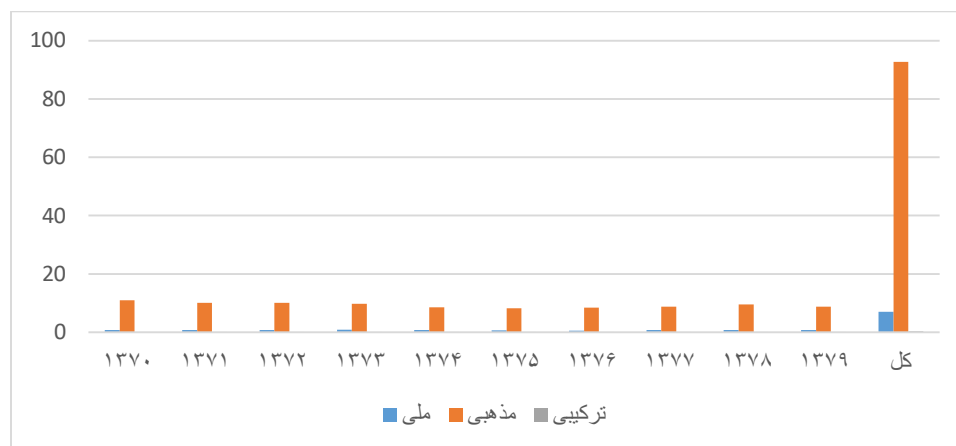
با بررسی نام‌های گردآوری شده که از آغاز سال ۱۳۷۰ تا پایان سال ۱۳۹۹ را شامل می‌شود، می‌توان با توجه به تجزیه و تحلیلی که از داده‌ها به دست آمد، ارزیابی کرد که نام‌های انتخاب شده در دو دهه اخیر برای کودکان دختر و پسر در خانواده‌های شهر بیرجند تغییر قابل ملاحظه‌ای از مذهبی (عربی) به ملی (ایرانی) داشته‌اند؛ به گونه‌ای که این تغییر در نام انتخاب شده برای دختران به نسبت پسران قابل توجه‌تر است. قابل ذکر است که به دلیل تغییر و دگرگونی‌هایی که در حوزه‌های مختلف اجتماعی و فرهنگی رخ داده است، فرایند نام‌گذاری که یک عملکرد فرهنگی - اجتماعی محسوب می‌شود، از این تغییر و دگرگونی‌ها تأثیر شگرفی پذیرفته است؛ به گونه‌ای که دیدگاه و جهان بینی والدین با توجه به این تغییرات از دیدگاه سنتی فاصله گرفته و به سوی ارزش‌های ملی گرایش پیدا کرده است.

سؤال اول: نام‌های گزینش شده برای فرزندان دختر و پسر در خانواده‌های شهر بیرجند در دو دهه چه تغییراتی داشته است؟

جدول ۳. توزیع فراوانی نام‌های پسران دهه هفتاد به تفکیک سال

سال	ملی		مذهبی		ترکیبی	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۱۳۷۰	۱۸۹	۰/۷۰	۲۹۸۴	۱۰/۹۹	۵	۰/۰۲
۱۳۷۱	۲۰۸	۰/۷۷	۲۷۲۰	۱۰/۰۲	۵	۰/۰۲
۱۳۷۲	۲۰۳	۰/۷۵	۲۷۳۰	۱۰/۰۶	۶	۰/۰۲
۱۳۷۳	۲۱۸	۰/۸۰	۲۶۳۹	۹/۷۲	۵	۰/۰۲
۱۳۷۴	۱۸۹	۰/۷۰	۲۳۰۶	۸/۵۰	۵	۰/۰۲
۱۳۷۵	۱۷۸	۰/۶۶	۲۲۱۱	۸/۱۵	۸	۰/۰۳
۱۳۷۶	۱۲۹	۰/۴۸	۲۲۷۷	۸/۳۹	۸	۰/۰۳
۱۳۷۷	۱۸۷	۰/۶۹	۲۳۶۴	۸/۷۱	۵	۰/۰۲
۱۳۷۸	۱۹۸	۰/۷۳	۲۵۸۱	۹/۵۱	۸	۰/۰۳
۱۳۷۹	۱۹۶	۰/۷۲	۲۳۶۲	۸/۷۰	۲۱	۰/۰۸
کل	۱۸۹۵	۶/۹۸	۲۵۱۷۴	۹۲/۷۴	۷۶	۰/۲۸

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد ۹۲/۷۴ نام‌های پسران دهه هفتاد مذهبی، ۶/۹۸٪ ملی و ۰/۲۸٪ ترکیبی است. نتایج جدول فوق گویای این است که در دهه ۷۰ به دلیل دیدگاه سنتی خانواده‌ها و والدین، سطح تحصیلات اندک و حضور کم‌رنگ رسانه‌ها، نبود اینترنت و فضای معنوی- مذهبی حاکم بر جامعه آن زمان، فراوانی نام‌های مذهبی گزینش‌شده برای پسران بیشتر بوده است.

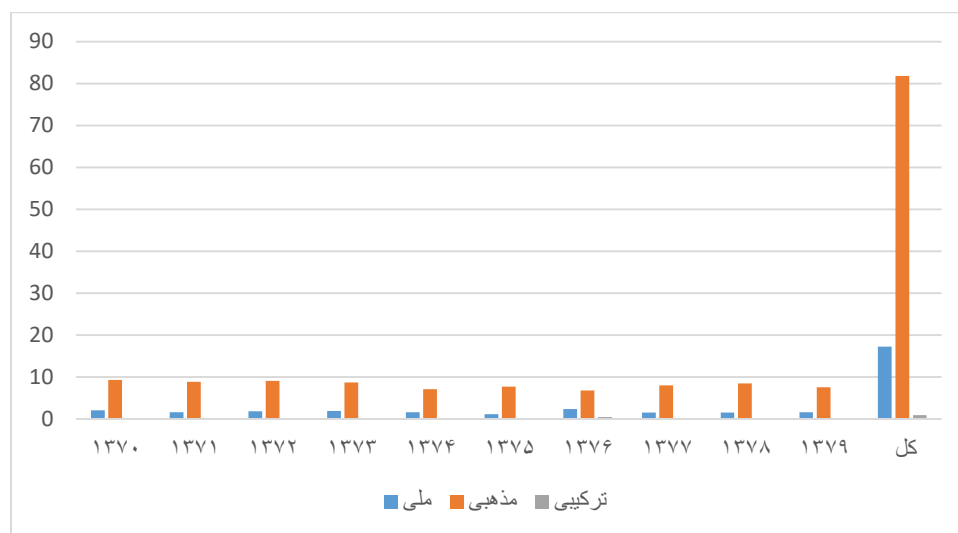

نمودار ۱. توزیع فراوانی نام‌های پسران دهه هفتاد به تفکیک سال

جدول ۴. توزیع فراوانی نام‌های دختران دهه هفتاد به تفکیک سال

سال	ملی		مذهبی		ترکیبی	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۱۳۷۰	۵۱۵	۲/۰۵	۲۳۳۸	۹/۳۱	۱۵	۰/۰۶
۱۳۷۱	۴۰۵	۱/۶۱	۲۲۲۹	۸/۸۷	۱۵	۰/۰۶
۱۳۷۲	۴۵۹	۱/۸۳	۲۲۸۹	۹/۱۱	۱۵	۰/۰۶
۱۳۷۳	۴۷۹	۱/۹۱	۲۱۸۲	۸/۶۹	۱۰	۰/۰۴
۱۳۷۴	۴۰۱	۱/۶۰	۱۷۹۰	۷/۱۲	۱۳	۰/۰۵
۱۳۷۵	۲۸۸	۱/۱۵	۱۹۴۱	۷/۷۳	۹	۰/۰۴
۱۳۷۶	۵۹۲	۲/۳۶	۱۷۱۷	۶/۸۳	۱۲۰	۰/۴۸
۱۳۷۷	۳۹۵	۱/۵۷	۲۰۲۵	۸/۰۶	۱۲	۰/۰۵
۱۳۷۸	۳۹۱	۱/۵۶	۲۱۲۹	۸/۴۷	۷	۰/۰۳
۱۳۷۹	۴۱۰	۱/۶۳	۱۹۱۳	۷/۶۱	۱۹	۰/۰۸
کل	۴۳۳۵	۱۷/۲۶	۲۰۵۵۳	۸۱/۸۱	۲۳۵	۰/۹۴

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد ۸۱/۸۱ نام‌های دختران دهه هفتاد مذهبی، ۱۷/۲۶٪ ملی و ۰/۹۴٪ ترکیبی است. با ملاحظه جدول فوق مشاهده می‌شود که فراوانی نام‌های مذهبی گزینش شده در دهه ۷۰ برای دختران به نسبت نام‌های ملی و ترکیبی بیشتر است.

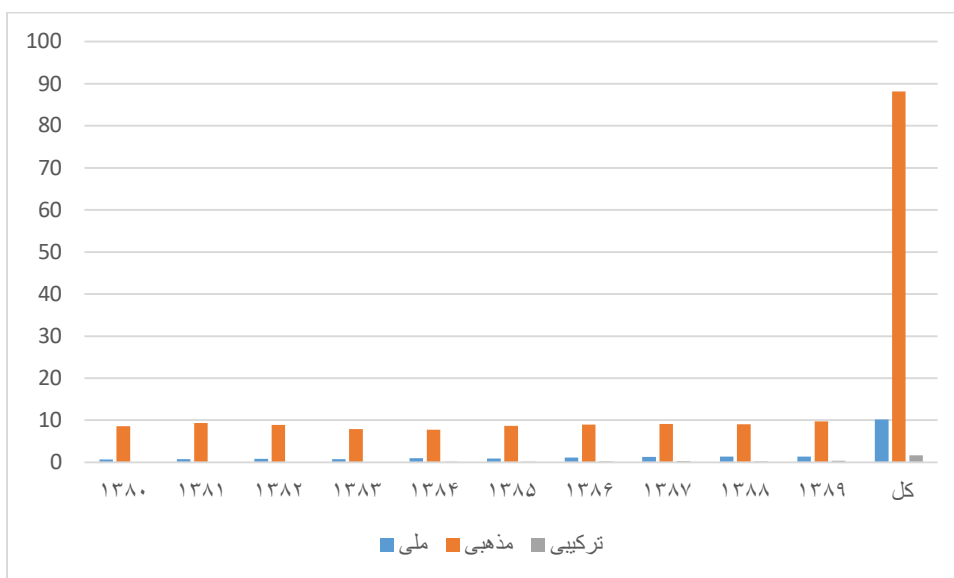
نمودار ۲. توزیع فراوانی نام‌های دختران دهه هفتاد به تفکیک سال

تجزیه و تحلیل جدول ۱ و ۲ در مورد توزیع فراوانی نام‌های گزینش شده برای دختران و پسران در دهه ۷۰ نشان می‌دهد که در میان نام‌های گزینش شده برای دو جنسیت در دهه ۷۰، نام‌های مذهبی (عربی) به نسبت نام‌های ملی و ترکیبی بسامد بیشتری دارند که می‌تواند به دلیل تنوع نام‌های مذهبی برای پسران، در مقایسه با نام‌های دختران باشد که از تنوع کمتری برخوردار هستند. با مقایسه نام‌های گزینش شده برای دختران و پسران در دهه ۷۰ مشخص شد که در نام‌گزینی برای پسران به نسبت دختران گرایش بیشتری به مذهبی داشته‌اند.

جدول ۵. توزیع فراوانی نام‌های پسران دهه هشتاد به تفکیک سال

سال	ملّی		مذهبی		ترکیبی	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۱۳۸۰	۱۸۷	۰/۷۱	۲۲۵۵	۸/۵۶	۱۰	۰/۰۴
۱۳۸۱	۲۰۶	۰/۷۸	۲۴۶۸	۹/۳۷	۹	۰/۰۳
۱۳۸۲	۲۳۰	۰/۸۷	۲۳۴۳	۸/۸۹	۲۷	۰/۱۰
۱۳۸۳	۲۰۸	۰/۷۹	۲۰۹۳	۷/۹۴	۱۷	۰/۰۶
۱۳۸۴	۲۵۲	۰/۹۶	۲۰۴۶	۷/۷۷	۳۹	۰/۱۵
۱۳۸۵	۲۳۲	۰/۸۸	۲۲۸۷	۸/۶۸	۳۹	۰/۱۵
۱۳۸۶	۳۰۶	۱/۱۶	۲۳۶۵	۸/۹۸	۶۰	۰/۲۳
۱۳۸۷	۳۳۵	۱/۲۷	۲۴۰۰	۹/۱۱	۷۵	۰/۲۸
۱۳۸۸	۳۶۲	۱/۳۷	۲۳۸۶	۹/۰۶	۶۸	۰/۲۶
۱۳۸۹	۳۶۸	۱/۴۰	۲۵۷۵	۹/۷۷	۹۷	۰/۳۷
کل	۲۶۸۶	۱۰/۲۰	۲۳۲۱۸	۸۸/۱۳	۴۴۱	۱/۶۷

نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد ۸۸/۱۳ نام‌های پسران دهه هشتاد مذهبی، ۱۰/۲۰ ملی و ۱/۶۷ ترکیبی است. با بررسی داده‌ها در دهه ۸۰ مشخص شد که با تغییر و دگرگونی‌ها در بیشتر حوزه‌های اجتماعی و فرهنگی و هم‌چنین افزایش میزان تحصیلات، حضور پررنگ‌تر و فعال رسانه‌ها، گستردگی اینترنت و تغییر نگرش و دیدگاه خانواده‌ها از سنتی به مدرن (جدید)، گزینش نام برای پسران هم تغییر چشمگیری از مذهبی به ملی داشته است.

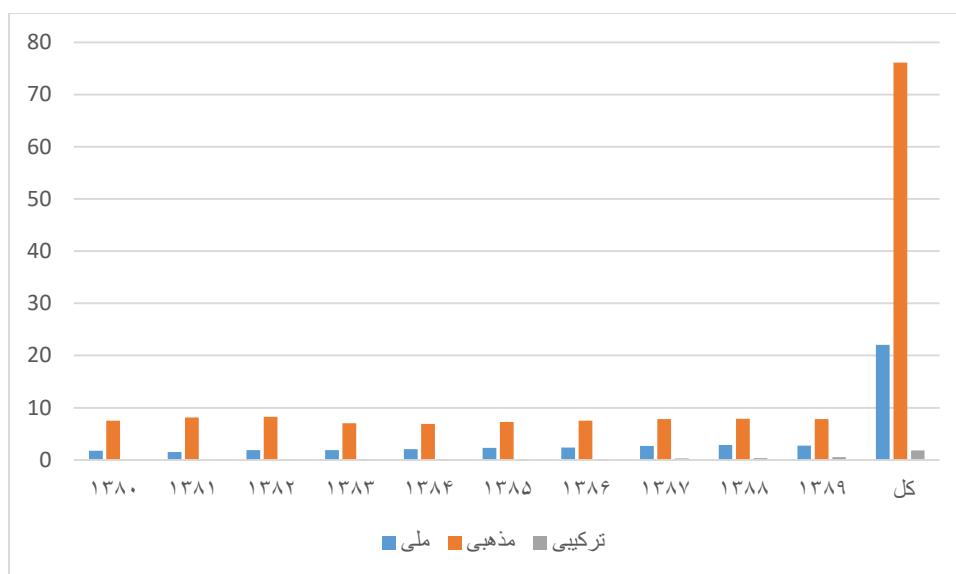

نمودار ۳. توزیع فراوانی نام‌های پسران دهه هشتاد به تفکیک سال

جدول ۶. توزیع فراوانی نام‌های دختران دهه هشتاد به تفکیک سال

سال	ملی		مذهبی		ترکیبی	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۱۳۸۰	۴۴۱	۱/۷۸	۱۸۶۶	۷/۵۴	۱۶	۰/۰۶
۱۳۸۱	۳۸۲	۱/۵۴	۲۰۱۲	۸/۱۳	۱۵	۰/۰۶
۱۳۸۲	۴۶۹	۱/۸۹	۲۰۳۷	۸/۲۳	۱۹	۰/۰۸
۱۳۸۳	۴۵۸	۱/۸۵	۱۷۳۵	۷/۰۱	۲۶	۰/۱۱
۱۳۸۴	۵۰۹	۲/۰۶	۱۷۰۲	۶/۸۸	۲۱	۰/۰۸
۱۳۸۵	۵۶۵	۲/۲۸	۱۸۰۰	۷/۲۷	۳۰	۰/۱۲
۱۳۸۶	۵۸۳	۲/۳۶	۱۸۶۸	۷/۵۵	۴۵	۰/۱۸
۱۳۸۷	۶۶۴	۲/۶۸	۱۹۴۴	۷/۸۵	۶۴	۰/۲۶
۱۳۸۸	۷۰۹	۲/۸۶	۱۹۴۸	۷/۸۷	۸۲	۰/۳۳
۱۳۸۹	۶۷۶	۲/۷۳	۱۹۴۲	۷/۸۴	۱۲۷	۰/۵۱
کل	۵۴۵۶	۲۲/۰۴	۱۸۸۵۴	۷۶/۱۶	۴۴۵	۱/۸۰

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد ۷۶/۱۶٪ نام‌های دختران دهه هشتاد مذهبی، ۲۲/۰۴٪ ملی و ۱/۸۰٪ ترکیبی است. با تجزیه و تحلیل داده‌ها مشخص شد تغییر و تحول در بیشتر حوزه‌ها، نام‌گذاری کودکان را که فرایندی فرهنگی-اجتماعی است، تحت تأثیر قرار می‌دهد؛ به گونه‌ای که مشاهده شد در گزینش نام برای دختران در دهه ۸۰ تغییر قابل‌ملاحظه‌ای از مذهبی به ملی داشته‌اند.

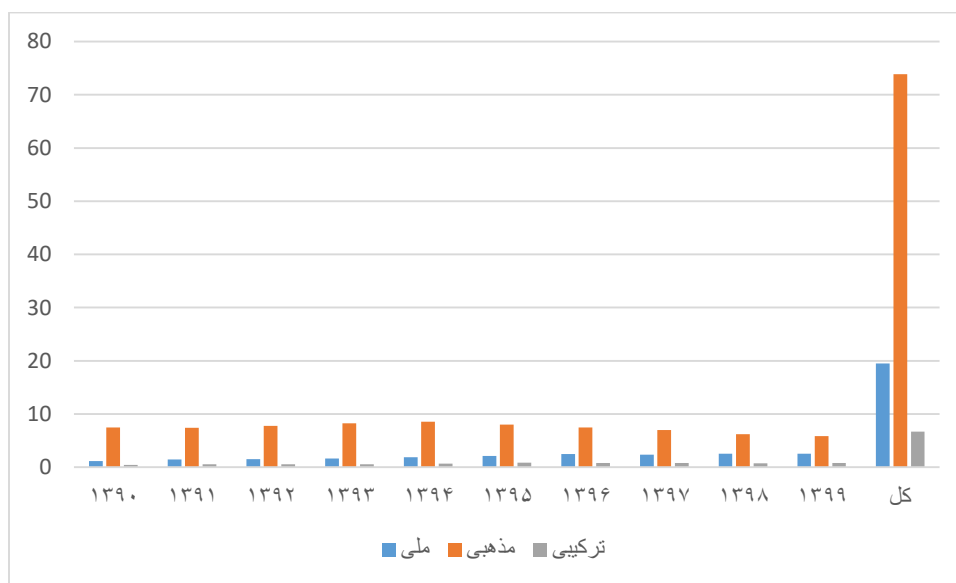
نمودار ۴. توزیع فراوانی نام‌های دختران دهه هشتاد به تفکیک سال

با بررسی و تجزیه و تحلیل داده‌ها در دهه ۸۰ مشخص شد نام‌های گزینش شده برای دختران و پسران در این دهه، تحت تأثیر تغییر و دگرگونی‌هایی که در بیشتر حوزه‌های اجتماعی و فرهنگی رخ داده، قرار گرفته است و نام‌های گزینش شده برای دختران و پسران در این دهه از مذهبی به ملی، تغییر چشمگیری داشته است؛ به گونه‌ای که با مقایسه دهه ۷۰ با دهه ۸۰ مشاهده شد که نام‌های گزینش شده برای دختران در هر دو دهه به نسبت پسران گرایش بیشتری از مذهبی به ملی داشته‌اند.

جدول ۷. توزیع فراوانی نام‌های پسران دهه نود به تفکیک سال

سال	ملی		مذهبی		ترکیبی	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۱۳۹۰	۴۰۰	۱/۱۳	۲۶۲۹	۷/۴۵	۱۳۷	۰/۳۹
۱۳۹۱	۵۱۷	۱/۴۷	۲۶۰۱	۷/۳۷	۱۸۰	۰/۵۱
۱۳۹۲	۵۲۶	۱/۴۹	۲۷۳۵	۷/۷۵	۱۹۹	۰/۵۶
۱۳۹۳	۵۶۳	۱/۶۰	۲۹۱۹	۸/۲۷	۱۸۶	۰/۵۳
۱۳۹۴	۶۴۸	۱/۸۴	۳۰۱۶	۸/۵۵	۲۴۳	۰/۶۹
۱۳۹۵	۷۵۱	۲/۱۳	۲۸۳۲	۸/۰۳	۲۹۸	۰/۸۴
۱۳۹۶	۸۶۳	۲/۴۵	۲۶۳۲	۷/۴۶	۲۷۸	۰/۷۹
۱۳۹۷	۸۳۶	۲/۳۷	۲۴۶۱	۶/۹۷	۲۸۶	۰/۸۱
۱۳۹۸	۸۸۳	۲/۵۰	۲۱۸۶	۶/۱۹	۲۶۶	۰/۷۵
۱۳۹۹	۸۸۷	۲/۵۱	۲۰۵۲	۵/۸۲	۲۷۷	۰/۷۸
کل	۶۸۷۴	۱۹/۴۸	۲۶۰۶۳	۷۳/۸۶	۲۳۵۰	۶/۶۶

جدول ۷ نشان می‌دهد ۷۳/۸۶٪ نام‌های پسران دهه نود مذهبی، ۱۹/۴۸٪ ملی و ۶/۶۶٪ ترکیبی است. با بررسی داده‌ها در سه دهه مشخص شد تغییر و دگرگونی در بیشتر حوزه‌های فرهنگی و اجتماعی باعث تغییر نگرش و جهان‌بینی خانواده‌ها می‌شود؛ به‌گونه‌ای که گزینش نام برای کودکان را هم تحت تأثیر قرار می‌دهد که می‌توان این تغییر شگرف را در دو دهه اخیر بویژه در دهه ۹۰ در مورد نام‌گذاری پسران مشاهده کرد که روند روبه‌افزایش قابل ملاحظه‌ای از مذهبی به ملی داشته‌اند.

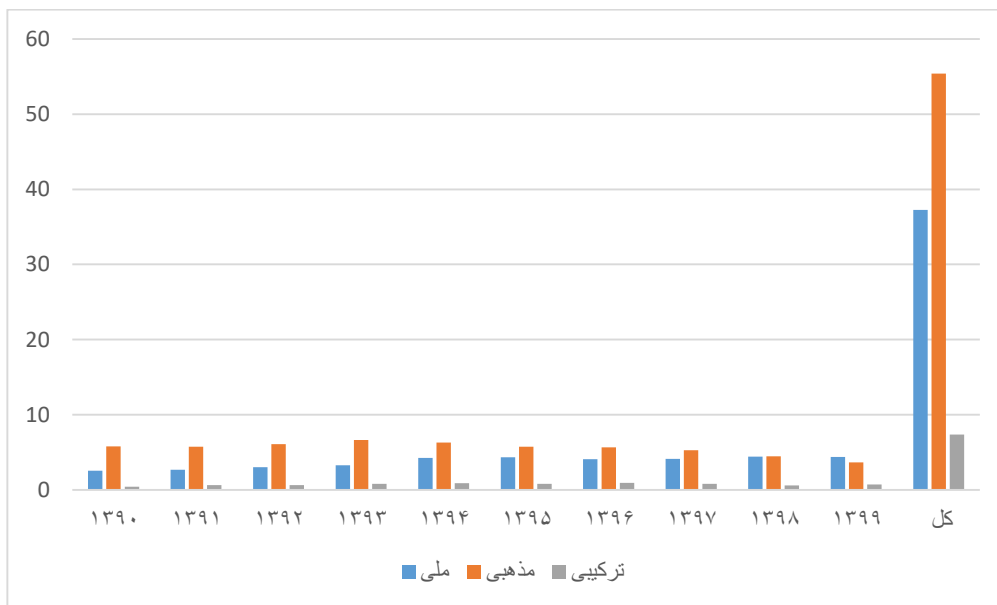

نمودار ۵. توزیع فراوانی نام‌های پسران دهه نود به تفکیک سال

جدول ۸. توزیع فراوانی نام‌های دختران دهه نود به تفکیک سال

سال	ملی		مذهبی		ترکیبی	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
۱۳۹۰	۸۵۴	۲/۵۷	۱۹۲۶	۵/۸۰	۱۴۶	۰/۴۴
۱۳۹۱	۸۸۶	۲/۶۷	۱۹۱۲	۵/۷۶	۲۰۹	۰/۶۳
۱۳۹۲	۱۰۰۱	۳/۰۲	۲۰۱۶	۶/۰۷	۲۱۶	۰/۶۵
۱۳۹۳	۱۰۸۷	۳/۲۷	۲۲۰۳	۶/۶۴	۲۷۷	۰/۸۳
۱۳۹۴	۱۴۲۲	۴/۲۸	۲۰۸۸	۶/۲۹	۲۹۸	۰/۹۰
۱۳۹۵	۱۴۴۳	۴/۳۵	۱۹۱۵	۵/۷۷	۲۶۵	۰/۸۰
۱۳۹۶	۱۳۶۶	۴/۱۱	۱۸۸۱	۵/۶۷	۳۱۹	۰/۹۶
۱۳۹۷	۱۳۷۰	۴/۱۳	۱۷۵۳	۵/۲۸	۲۷۵	۰/۸۳
۱۳۹۸	۱۴۷۴	۴/۴۴	۱۴۸۰	۴/۴۶	۲۰۴	۰/۶۱
۱۳۹۹	۱۴۶۱	۴/۴۰	۱۲۱۳	۳/۶۵	۲۴۰	۰/۷۲
کل	۱۲۳۶۴	۳۷/۲۴	۱۸۳۸۷	۵۵/۳۸	۲۴۴۹	۷/۳۸

نتایج جدول ۸ نشان می‌دهد ۵۵/۳۸٪ نام‌های دختران دهه نود مذهبی، ۳۷/۲۴٪ ملی و ۷/۳۸٪ ترکیبی است. با بررسی داده‌ها و عوامل مؤثر در تغییر نگرش والدین و خانواده‌ها مشاهده شد فرایند گزینش نام برای دختران در دهه ۹۰ تغییر قابل ملاحظه و فاحشی از مذهبی به ملی داشته است.

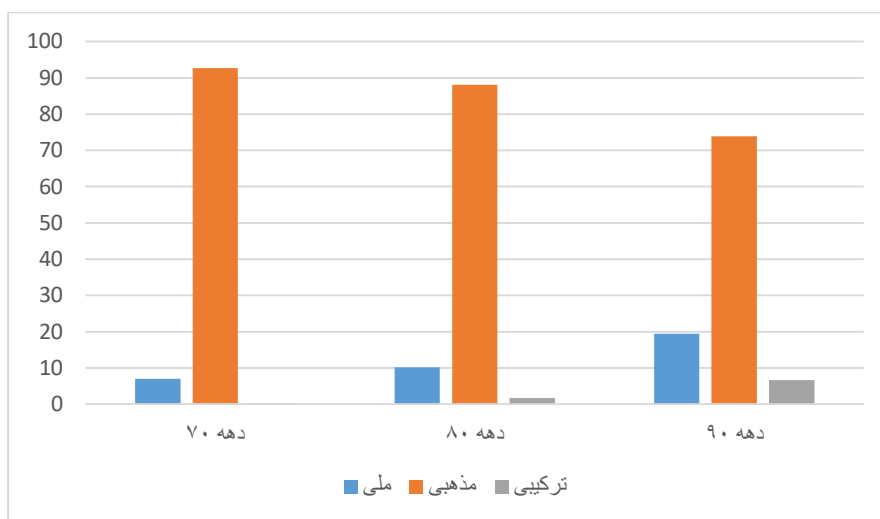

نمودار ۶. توزیع فراوانی نام‌های دختران دهه نود به تفکیک سال

جدول ۹. توزیع فراوانی نام‌های پسران به تفکیک سه دهه

دهه	ملی		مذهبی		ترکیبی	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
دهه ۷۰	۱۸۹۵	۶/۹۸	۲۵۱۷۴	۹۲/۷۴	۷۶	۰/۲۸
دهه ۸۰	۲۶۸۶	۱۰/۲۰	۲۳۲۱۸	۸۸/۱۳	۴۴۱	۱/۶۷
دهه ۹۰	۶۸۷۴	۱۹/۴۸	۲۶۰۶۳	۷۳/۸۶	۲۳۵۰	۶/۶۶

نتایج جدول ۹ نشان می‌دهد در دهه هفتاد، حدود ۹۲/۷۴٪ نام‌های پسران مذهبی است؛ در حالی که در دهه هشتاد ۸۸/۱۳٪ و در دهه نود ۷۳/۳۶٪ مذهبی بود که نشان از روند کاهشی نام‌های مذهبی در طی سه دهه داشته است؛ اما نام‌های ملی و ترکیبی و بویژه نام‌های ملی از دهه هفتاد تا نود روند افزایشی داشته است.

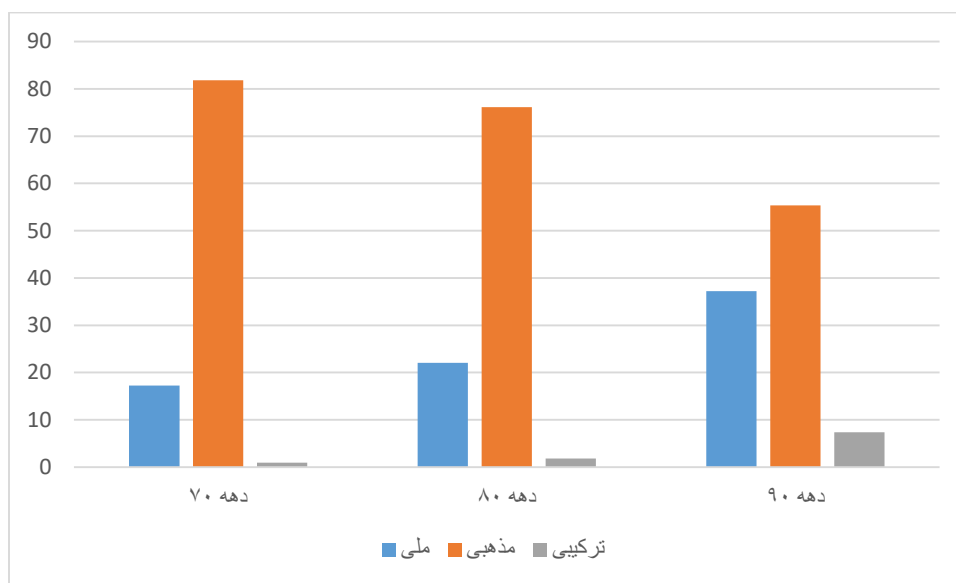

نمودار ۷. توزیع فراوانی نام‌های پسران به تفکیک سه دهه

جدول ۱۰. توزیع فراوانی نام‌های دختران به تفکیک سه دهه

ترکیبی		مذهبی		ملی		دهه
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۰/۹۴	۲۳۵	۸۱/۸۱	۲۰۵۵۳	۱۷/۲۶	۴۳۳۵	دهه ۷۰
۱/۸۰	۴۴۵	۷۶/۱۶	۱۸۸۵۴	۲۲/۰۴	۵۴۵۶	دهه ۸۰
۷/۳۸	۲۴۴۹	۵۵/۳۸	۱۸۳۸۷	۳۷/۲۴	۱۲۳۶۴	دهه ۹۰

نتایج جدول ۱۰ نشان می‌دهد در دهه هفتاد حدود ۸۱/۸۱٪ نام‌های دختران مذهبی است؛ در حالی که در دهه هشتاد ۷۶/۱۶٪ و در دهه نود ۵۵/۳۸٪ مذهبی بود که نشان از روند کاهشی نام‌های مذهبی در طی سه دهه داشته است؛ اما نام‌های ملی و ترکیبی و بویژه نام‌های ملی از دهه هفتاد تا نود روند افزایشی داشته است.

۸. توزیع فراوانی نام‌های دختران به تفکیک سه دهه

فرضیه دوم: تغییر نام‌های گزینش‌شده با توجه به انواع نام‌های مذهبی، ملی، ملی - مذهبی (ترکیبی) بیشتر به ملی (ایرانی) گرایش دارند یا مذهبی.

جدول ۱۱. جدول توافقی بین نام‌های پسران و دهه‌های ۷۰، ۸۰ و ۹۰

کل	ترکیبی	مذهبی	ملی	
۲۷۱۴۵	۷۶	۲۵۱۷۴	۱۸۹۵	دهه ۷۰
۲۶۳۴۵	۴۴۱	۲۳۲۱۸	۲۶۸۶	دهه ۸۰
۳۵۲۸۷	۲۳۵۰	۲۶۰۶۳	۶۸۷۴	دهه ۹۰
۸۸۷۷۷	۲۸۶۷	۷۴۴۵۵	۱۱۴۵۵	کل

جدول ۱۲. نتایج حاصل از آزمون کای اسکوئر

تعداد	X^2	درجه آزادی	سطح معناداری
۸۸۷۷۷	۵/۰۱	۴	۰/۰۰۱

نتایج جدول ۱۲ نشان می‌دهد چون $p < ۰/۰۱$ است در نتیجه بین نام‌های گزینش‌شده پسران در سه دهه هفتاد، هشتاد و نود تفاوت معناداری وجود دارد و نام‌ها بیشتر از مذهبی به ملی گرایش داشته است.

جدول ۱۳. جدول توافقی بین نام‌های دختران و دهه‌های ۷۰، ۸۰ و ۹۰

کل	ترکیبی	مذهبی	ملی	
۲۵۱۲۳	۲۳۵	۲۰۵۵۳	۴۳۳۵	دهه ۷۰
۲۴۷۵۵	۴۴۵	۱۸۸۵۴	۵۴۵۶	دهه ۸۰
۳۳۲۰۰	۲۴۴۹	۱۸۳۸۷	۱۲۳۶۴	دهه ۹۰
۸۳۰۷۸	۳۱۲۹	۵۷۷۹۴	۲۲۱۵۵	کل

جدول ۱۴. نتایج حاصل از آزمون کای اسکوئر

سطح معناداری	درجه آزادی	X ²	تعداد
۰/۰۰۱	۴	۶/۰۲	۸۳۰۷۸

نتایج جدول ۱۴ نشان می‌دهد چون $p < ۰/۰۱$ است، در نتیجه بین نام‌های گزینش شده دختران در سه دهه هفتاد، هشتاد و نود تفاوت معناداری وجود دارد و نام‌ها بیشتر از مذهبی به ملی گرایش داشته است.

با تجزیه و تحلیل داده‌ها در سه دهه (دهه ۷۰، ۸۰ و ۹۰) مشاهده شد که تغییر و دگرگونی در حوزه‌های مختلف فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، افزایش سطح تحصیلات، حضور پررنگ رسانه‌ها و اینترنت،... باعث شده است که دیدگاه خانواده‌ها و والدین در شهر بیرجند تحت تأثیر این تغییرات قرار گیرد و دیدگاه و جهان‌بینی آن‌ها از سنتی به مدرنینه شدن سوق یابد و این تغییر نگرش فرایند گزینش نام که یک عملکرد فرهنگی- اجتماعی است هم تحت تأثیر قرار گیرد. تغییرات به گونه‌ای قابل ملاحظه و چشمگیر است که مشاهده شد نام‌های گزینش شده برای کودکان دختر و پسر در دو دهه اخیر (۸۰ و ۹۰) بویژه دهه ۹۰، به نسبت دهه ۷۰ روند روبه-افزایشی از مذهبی به ملی دارند. هم‌چنین با بررسی و مقایسه داده‌های سه دهه مشخص شد نام‌های گزینش شده برای دختران به نسبت پسران گرایش بیشتری به ملی داشته‌اند.

سؤال دوم: چه عواملی در تغییر نگرش والدین در گزینش نام‌های ایرانی برای کودکانشان در دو دهه اخیر در شهر بیرجند موثر بوده است؟

تحول و دگرگونی در تمام عرصه‌های جامعه از جمله فرهنگی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و... در تمام دوره‌ها وجود داشته و متناسب با شرایط جاری در جامعه بر نگرش و جهان‌بینی افراد تأثیرگذار است. انتخاب نام هم که یک عملکرد فرهنگی - اجتماعی است در دوره‌های مختلف تاریخی تحت تأثیر این تحولات قرار می‌گیرد.

به عقیده برخی از پژوهشگران پس از هر تحول جدی در یک جامعه یکی از نخستین عرصه‌هایی که تغییر و تحولات قابل توجهی در آن رخ می‌دهد، نام‌گذاری کودکان است (زند، ۱۴۰۱: ۱۴۸).

تحولات و دگرگونی چشمگیر پایان دهه ۵۰ و شروع انقلاب اسلامی باعث تحول و تغییر شگرفی در دهه‌های بعدی در جامعه شد و تغییرات فرهنگی - اجتماعی قابل توجهی را به دنبال داشت که گزینش نام کودکان هم از آن مستثنی نیست.

براساس تحولات و دگرگونی جاری در جامعه، خانواده‌ها تحت تأثیر این دگرگونی‌ها و آرمان‌های انقلاب اسلامی و فضای معنوی - مذهبی حاکم بر جامعه، تصمیم به انتخاب نام‌هایی هم‌چون یاسر، سمیه و... که از شهیدان صدر اسلام هستند، گرفتند. هم‌چنین تحت تأثیر دگرگونی‌هایی که متأثر از پیروزی انقلاب اسلامی است و براساس اعتقادات و باورهای مذهبی قوی جاری در جامعه آن روزگار، انتخاب والدین گزینش نام‌های مذهبی مانند محمد، علی، حسین، عباس، ابوالفضل و... برای فرزند پسر و نام‌هایی مانند فاطمه، زهرا، زینب و... برای فرزند دختر بود تا گزینش نام‌های ملی و ترکیبی.

دلیل انتخاب نام‌های مذهبی در دهه‌های شصت و هفتاد باور و اعتقادات و روحیات مذهبی در خانواده و هم‌چنین فضای معنوی - مذهبی حاکم در سال‌های اول انقلاب اسلامی و آرمان‌های نظام جمهوری اسلامی بود که والدین نام‌های مذهبی را برای کودکانشان برمی‌گزیدند؛ چون داشتن تفکر مذهبی و سنتی والدین و خانواده‌ها در گزینش نام مذهبی برگرفته از پیامبران، امامان و شخصیت‌های دینی برای کودکان به آن‌ها کمک می‌کرد.

در شهر بیرجند بنا به دلایلی از جمله مذهبی بودن خانواده‌های این شهر و حاکمیت زندگی سنتی، بیشتر نام‌ها، نام‌های سنتی- مذهبی مبتنی بر نام‌های شخصیت‌های دینی در دهه‌های اول انقلاب اسلامی بود؛ به طوری که در میان داده‌های گردآوری شده حضور نام‌های ملی- میهنی به طور قابل ملاحظه‌ای کمرنگ است و تنوع چندانی در نوع آن‌ها دیده نمی‌شود و به دلیل مقدس- دانستن نام‌های مذهبی، این نام‌ها جایگاه ویژه‌ای در این دهه دارد. در این دهه‌ها، به کارگیری تکراری برخی نام‌ها و بالابودن فراوانی آن‌ها بسیار مشهود است؛ به گونه‌ای که یک نام مذهبی، برای چند نفر به طور هم‌زمان به کار می‌رود.

قابل ذکر است به دلیل سبک زندگی سنتی خانواده‌ها و باورهای مذهبی- سنتی آن‌ها در کنار وضعیت و شرایط بافت جامعه آن روزگار شهر بیرجند، نام‌های انتخاب‌شده با این دهه‌ها هم‌خوانی و تناسب دارد.

یکی از عوامل مهمی که دید و نگرش خانواده‌ها را در مورد گزینش نام کودکان در برهه‌های متفاوت زمانی تحت تأثیر قرار می‌دهد، شرایط اقتصادی جامعه است که جامعه بیرجند و خانواده‌ها هم از این شرایط تأثیر پذیرفته‌اند؛ به گونه‌ای که شرایط اقتصادی پایین‌تر خانواده‌ها و حوزه جغرافیایی که در آن واقع شده، در مقطعی از زمان (دهه ۵۰ تا ۸۰) محافظه‌کارتر بوده است؛ اما بعداً و بخصوص در دو دهه اخیر به دلیل توسعه و گسترش دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی در حوزه‌های متفاوت و به تبع آن ورود ثروت بیشتر به منطقه و افزایش و گسترش حوزه‌های متفاوت اقتصادی، افزایش سطح آگاهی والدین، سطح سواد عمومی جامعه شهر بیرجند و خانواده‌ها بالا رفت. این پیشرفت و توسعه در این حوزه‌ها باعث شد چرخش و تغییری قابل ملاحظه در نام‌ها و نام‌گذاری رخ دهد؛ به طوری که آگاهی و آشنایی در حیطه‌های متفاوت می‌تواند دلیل تغییر نگرش خانواده‌ها در گزینش نام از مذهبی به ملی باشد.

طی بررسی مشخص شد علاوه بر عوامل مذهبی و اقتصادی، عوامل دیگری هم در نگرش و دیدگاه تک‌بعدی والدین برای انتخاب نام مذهبی مؤثر است؛ عواملی هم چون نداشتن تحصیلات اکثر والدین یا داشتن فقط سواد قرآنی، نبود رسانه به صورت گسترده‌ای که امروز وجود دارد، ارتباطات اجتماعی- فرهنگی پایین‌تر و... هم می‌تواند دلیلی باشد که در دهه‌های شصت و هفتاد بر نگرش خانواده‌ها تأثیرگذار بود، به گونه‌ای که خانواده‌ها براساس همان دانش اندک و دیدگاه

سنتی خودشان برای نوزاد نام انتخاب می کردند؛ بنابراین در این دو دهه (شصت و هفتاد) به دلیل نداشتن سواد کافی و داشتن سواد قرآنی بسیاری از خانواده‌ها، براساس نگرش مذهبی خود و سنت جاری در جامعه آن روز بیشتر نام‌هایی با پایه مذهبی برای کودکانشان برمی‌گزیدند. علاوه بر این، داشتن رویکرد سنتی و طبق آداب و رسوم، خانواده‌ها و والدین کودک طی برگزاری مراسم انتخاب نام، برای نوزاد، از پدربزرگ کودک می‌خواستند برای او نامی نیکو و مناسب (مذهبی) انتخاب کند و چنانچه کودک در زمان و مکانی خاص، مانند تولد یا وفات یکی از امامان چشم به جهان می‌گشود، براساس باور و اعتقادات، نامی مذهبی برای او انتخاب می‌شد؛ اما در دو دهه هشتاد و نود تحولات گسترده در بیشتر حوزه‌ها مانند پیشرفت اقتصادی، افزایش افراد تحصیل‌کرده، ارتباطات فرهنگی - اجتماعی گسترده، حضور پررنگ رسانه‌ها و بویژه حضور فناوری و اینترنت، باعث تغییر نگرش فاحشی نه تنها در سراسر جهان شده است؛ بلکه خانواده‌های بیرجندی را نیز تحت تأثیر قرار داده است.

براساس این تحولات گسترده که در دو دهه اخیر رخ داده است، تأثیر قابل ملاحظه‌ای بر فرهنگ امروز خانواده‌های ایرانی دیده می‌شود و خانواده‌ها و جامعه شهر بیرجند از این تحولات و دگرگونی مستثنی نیست؛ و آن‌ها نیز هم‌پای این تحولات و دگرگونی‌ها تغییر چشمگیری داشته‌اند و نام‌گذاری هم که یک عنصر اجتماعی - فرهنگی است تحت تأثیر این دگرگونی‌ها، به‌طور قابل ملاحظه‌ای دگرگون شده است.

این تحولات باعث گسترش آگاهی و افزایش جهان‌بینی خانواده و خصوصاً افزایش میزان تحصیلات آن‌ها و حضور پررنگ آن‌ها در تمام عرصه‌های اجتماعی - فرهنگی شده است. این رخداد مهم گویای این است که تغییرات اجتماعی - فرهنگی نگرش و دیدگاه خانواده‌ها را به‌طور فوق‌العاده‌ای تحت تأثیر قرار داده و باعث شده است که آن‌ها از دیدگاه سنتی فاصله بگیرند و با دیدی گسترده‌تر و مدرن در تمام عرصه‌های اجتماعی، دست به انتخاب بزنند. یکی از این حوزه‌های مهم در زندگی اجتماعی - فرهنگی افراد گرینش نام برای کودکان است که امروزه این عمل تحت تأثیر عوامل اجتماعی هم‌چون پیشرفت شرایط اقتصادی، فرهنگی، شغلی، طبقه اجتماعی و... خانواده‌ها به دیدگاه و نگرشی مدرن گرایش پیدا کرده است. امروزه مشاهده می‌شود براساس افزایش سطح تحصیلات و مطالعه در زمینه‌های مختلف بویژه مطالعه در مورد تاریخ

تمدن ایران باستان و آشنایی و آگاهی با فرهنگ و ادب کهن ایران زمین، نام‌های انتخاب شده برای نوزاد، ایرانی یا ملی است که این تغییر نگرش نوعی عرق ملی و بالیدن به این فرهنگ کهن محسوب می‌شود. هم‌چنین شناخت و آگاهی در مورد منابع مکتوبی مانند *شاهنامه* فردوسی که یک اثر ملی- حماسی و اساطیری در مورد ایران است و دارای نام‌های ملی- ایرانی با معنا و مفهومی زیبایی است و هم‌چنین شناخت و مطالعه آثار تاریخ باستان ایران و مطالعه در سایر حیطه‌های ملی- ایرانی خود یکی از مؤثرترین عوامل تغییر نگرش و جهان‌بینی گسترده خانواده‌ها و والدین محسوب می‌شود که می‌تواند در مورد گزینش نام برای کودکان تأثیر قابل توجهی داشته باشد که در بررسی‌ها مشاهده شد والدین در انتخاب نام برای نوزاد، از نام‌های ملی مانند: سهراب، سیاوش، اسفندیار، آرش، کوروش، آریا، اشکان، سورنا، بابک و... برای فرزند پسر و نام‌هایی مانند دلارام، تهمینه، آناهیتا، آناهید، مهرسانا، مه‌رانا و ... برای فرزند دختر استفاده می‌کنند؛ به گونه‌ای که امروزه، بویژه در دهه نود مشاهده می‌شود نام‌ها تغییر چشمگیری از مذهبی به ملی (ایرانی) داشته‌اند؛ به طوری که خانواده‌های با پیشینه مذهبی بالا و هم‌چنین خانواده‌های سادات تمایل و گرایش قابل توجهی در انتخاب نام ملی برای نوزاد داشته‌اند و هنگام گزینش نام برای او نام ملی را برمی‌گزینند.

همان‌گونه که ذکر شد گرایش نام کودکان از مذهبی به ملی در دو دهه اخیر در شهر بیرجند برگرفته از عواملی مانند افزایش تحصیلات خانواده‌ها، تحولات فرهنگی- اجتماعی، پیشرفت‌های اقتصادی، ارتباطات اجتماعی افراد در زمینه‌های مختلف، تغییر طبقه اجتماعی آن‌ها و هم‌چنین تأثیر قابل توجه رسانه در تغییر نگرش تمام افراد جامعه بویژه خانواده‌ها بوده است و آن‌ها تحت تأثیر رسانه‌هایی مانند تلویزیون، ماهواره و شبکه‌های اجتماعی (دنیای مجازی) تغییر نگرش فاحشی در انتخاب نام کودکان از مذهبی به ملی داشته‌اند. از آن‌جاکه گزینش نام، یکی از جلوه‌های سبک زندگی افراد است، با بررسی مشخص شد که با تغییر سبک زندگی افراد و فاصله گرفتن از سبک زندگی سنتی و یکنواخت به سمت زندگی متنوع و مدرنینه، فرایند نام و نام‌گذاری هم تحت تأثیر این تغییر و تحولات واقع می‌شود. همان‌طور که بیان شد رسانه‌ها بویژه تلویزیون و سریال‌های آن یکی از تأثیرگذارترین منابع اشاعه و ترویج فرهنگ و تغییر سبک زندگی و نگرش خانواده محسوب می‌شود؛ که می‌توان تأثیر رسانه را در جامعه مشاهده کرد که این با

نام‌گزینی رابطه نزدیک و تنگاتنگی دارد و جهان‌بینی و نگرش خانواده‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

علاوه بر این تحولات و پیشرفت در عرصه‌های مختلف، می‌توان امواج پیشرفت و گستردگی را نیز در زمینه فناوری که در تمام جهان مشهود هست، بیان کرد؛ به‌طوری‌که شهر بیرجند هم از این مهم تأثیر شگرفی داشته است که به‌طور چشمگیری قابل لمس است. تحولات و دگرگونی‌های جهانی و پیدایش و وسعت اینترنت و ورود پررنگ آن در زندگی افراد، فاصله‌های بین شهرها و جهان را از میان برداشته و فرهنگ‌ها را بیشتر به هم نزدیک کرده است؛ به‌گونه‌ای که در دنیای جدید امروز، ارتباطات، دیگر وابسته به ارتباط فیزیکی و محدود به زمان و مکان نیست و این ابزار مهم جهانی (اینترنت) باعث تغییر نگرش در فرایند نام‌گذاری برای کودکان می‌شود. در نتیجه این تحولات و دگرگونی گسترده و افزایش سطح آگاهی خانواده‌ها در تمام عرصه‌های فرهنگی - اجتماعی و...، انتخاب و کاربرد نام‌های ملی (ایرانی) در دو دهه اخیر (دهه ۸۰ و ۹۰) بویژه دهه ۹۰ به‌طور قابل ملاحظه‌ای افزایش یافته و نام‌های مذهبی روند روبه‌کاهش چشمگیری داشته است.

نتیجه

زبان رسمی و ملی در جامعه ایران با وجود اقوام، زبان‌ها، فرهنگ‌ها و آداب و رسوم متفاوت، زبان فارسی است؛ به‌گونه‌ای که تأثیرگذاری این زبان بر ابعاد زندگی مردم با زبان و فرهنگ‌های مختلف، به‌طور چشمگیری قابل مشاهده است. نام و نام‌گذاری برای نوزاد، به‌عنوان یک عنصر زبانی و فرهنگی که نماد هویت فرد نیز هست، از این تأثیرگذاری مستثنی نیست.

براساس داده‌های گردآوری‌شده و تحلیل آن‌ها، این نتیجه حاصل شد که دلیل انتخاب نام‌های مذهبی در دهه‌های شصت و هفتاد، باور و اعتقادات و روحیات مذهبی در خانواده و هم‌چنین فضای معنوی- مذهبی حاکم در سال‌های اول انقلاب اسلامی و آرمان‌های این نظام بود؛ چون داشتن تفکر مذهبی و سنتی والدین و خانواده‌ها در گزینش نام مذهبی برگرفته از پیامبران، امامان و شخصیت‌های دینی برای کودکان به آن‌ها کمک می‌کرد. در شهر بیرجند بنا به دلایلی از جمله مذهبی بودن خانواده‌های این شهر و حاکمیت زندگی سنتی، بیشتر نام‌ها، نام‌های سنتی- مذهبی مبتنی بر نام‌های شخصیت‌های دینی در دهه‌های اول انقلاب اسلامی بود؛ به‌طوری که در میان داده‌های گردآوری‌شده، حضور نام‌های ملی- میهنی به‌طور قابل ملاحظه‌ای کم‌رنگ است و تنوع چندانی در نوع آن‌ها دیده نمی‌شود. به‌دلیل مقدس دانستن نام‌های مذهبی، آن‌ها جایگاه ویژه‌ای در این دهه‌ها دارند. در این دهه‌ها، به‌کارگیری تکراری برخی نام‌ها و بالابودن فراوانی آن‌ها بسیار مشهود است؛ به‌گونه‌ای که یک نام مذهبی، برای چند نفر به‌طور هم‌زمان به کار می‌رود و به‌دلیل سبک زندگی سنتی خانواده‌ها و باورهای مذهبی- سنتی آن‌ها در کنار وضعیت و شرایط بافت جامعه آن روزگار شهر بیرجند، نام‌های انتخاب‌شده با این دهه‌ها هم‌خوانی و تناسب دارد. با پیشرفت میزان تحصیلات، ارتباطات اجتماعی- فرهنگی، اقتصادی و.. باعث گستردگی دید و نگرش والدین شد که تغییر نگرش قابل ملاحظه‌ای را در انتخاب نام برای کودکانشان به‌دنبال داشت و آن‌ها در دو دهه اخیر (هشتاد و نود) بویژه دهه نود نام‌های ملی- میهنی را به نام‌های مذهبی برای فرزند دختر و پسر خودشان ترجیح دادند. تحولات و دگرگونی گسترده در دو دهه اخیر، افکار و نگرش والدین و خانواده‌ها را هم در تمام عرصه‌های اجتماعی- فرهنگی تحت تأثیر قرار داده و دگرگون کرده است که گزینش نام که یک عملکرد اجتماعی- فرهنگی است، از آن مستثنی نیست؛ بلکه بر آن تأثیر شگرفی گذاشته است. روند پیشرفت قابل توجه و شکوفایی

اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و... در سراسر جهان و ایران و هم‌چنین شهر بیرجند و ارتباط‌های فرهنگی- اجتماعی و آشنایی با سایر فرهنگ‌ها و کمرنگ‌شدن دیدگاه سنتی صرف، تغییر نگرش و جهان‌بینی قابل‌ملاحظه خانواده‌ها را در این شهر کویری در پی داشت که نام و نام‌گزینی را تحت تأثیر قرار داد؛ به‌گونه‌ای که طی بررسی‌ها مشخص شد که خانواده‌ها تغییر نگرش چشمگیری در انتخاب نام از مذهبی به ملی دارند که در دو دهه اخیر این دگرگونی قابل‌توجه است. هم‌چنین دگرگونی و پیشرفت و گستردگی در زمینه رسانه‌ها و فناوری که در تمام جهان مشهود هست، در شهر بیرجند هم به‌طور چشمگیری قابل‌لمس است. تحولات و دگرگونی جهانی و پیدایش و وسعت رسانه‌ها، بویژه رسانه‌هایی مانند تلویزیون، ماهواره و شبکه‌های اجتماعی و ورود اینترنت به زندگی افراد، فاصله‌های بین شهرها و جهان را از بین برد و فرهنگ‌ها را بیشتر به هم نزدیک کرد؛ به‌گونه‌ای که در دنیای جدید امروز، ارتباطات، دیگر وابسته به تعامل فیزیکی و محدود به زمان و مکان نیست. در نتیجه این تحولات و دگرگونی گسترده و افزایش سطح آگاهی خانواده‌ها در تمام عرصه‌های فرهنگی- اجتماعی و ...، انتخاب و کاربرد نام‌های ملی (ایرانی) در دو دهه اخیر بویژه دهه نود به‌طور قابل‌ملاحظه‌ای افزایش یافته و نام‌های مذهبی روند روبه‌کاهش چشمگیری داشته است.

منابع

- اسدی، سید انور. بدخشان، ابراهیم. دستگشاده، عادل. نقش‌بندی، زانیار. (۱۳۹۸). بررسی نام فرزندان از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی در دهه‌های (۱۳۶۶) تا (۱۳۹۵). فصلنامه مطالعات زبان‌ها و گویش‌های غرب ایران، ۱ (۲)، ۱۸-۱.
- پیش‌قدم، رضا، ناجی‌میدانی، الهام، فیروزیان‌پور اصفهانی، آیدا. (۱۳۹۹). رویکردی آموزشی به جامعه‌شناسی زبان. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد.
- تاجیک، فائزه. (۱۳۹۴). بررسی نام‌گذاری معابر و اسامی مغازه‌های شهر ورامین از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه پیام‌نور ورامین.
- ترادگیل، پیتر. (۱۳۹۵). زبان‌شناسی اجتماعی (درآمدی بر زبان و جامعه). ترجمه محمد طباطبایی. تهران: آگاه.
- خداجو یوسفی، مینا. (۱۳۸۹). بررسی نام‌گذاری رسمی و غیررسمی شهر رشت از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه پیام‌نور تهران.
- دانش، یونس، قربانی، علی‌اکبر. (۱۳۹۶). بررسی عوامل اجتماعی - فرهنگی بر نام‌گزینی کودکان توسط خانواده‌های ایرانی. دو فصلنامه مشترک و توسعه اجتماعی، ۳ (۵)، ۸۷-۱۰۹.
- زندی، بهمن. (۱۴۰۱). جستارهایی در نام‌شناسی اجتماعی. تهران: انتشارات نشر نویسه پارسی.
- زندی، بهمن، میرمکری، منیژه. (۱۳۹۶). روند نام‌گذاری فرزندان در شهر مهاباد از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی. فصلنامه مطالعات زبان‌ها و گویش‌های غرب ایران، ۱۹ (۵)، ۱-۱۸.
- ساعدی، مهین. (۱۳۸۹). بررسی نام‌گذاری مدارس و آموزشگاه‌های ایران از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه پیام‌نور تهران.
- فضلعلی، مروارید. (۱۳۹۳). نام‌شناسی تربیت‌حیدریه از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه فردوسی مشهد.

- قنبری عدیوی، عباس. (۱۳۹۲). تأثیر مذهب بر نام‌گذاری مردم چهارم‌حال و بختیاری. دو فصلنامه فرهنگ و ادبیات عامه، ۱ (۲)، ۱۰۷-۸۳.
- مدرسی، یحیی. (۱۳۹۰). درآمدی بر جامعه‌شناسی زبان. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- منصوری، مهرزاد. (۱۳۸۵). اسامی زنان ایلامی در آیین نام‌گذاری در ایران. در: مجموعه مقالات همایش ملی زنان و چالش پیش‌رو، گردآورنده علی موسی‌نژاد. ایلام: برگ‌آذین: ۳۵۷-۳۶۶.
- واثق، الهه. (۱۳۹۹). گرایش‌های نام‌گذاری زنان و مردان چهار نسل ایران از دیدگاه زبان‌شناسی اجتماعی. مطالعات زبان و ترجمه. ۵۳ (۴): ۱۶۵-۱۹۵.
- وارداف، رونالد. (۱۳۹۳). درآمدی بر جامعه‌شناسی زبان. ترجمه رضا امینی. تهران: بوی کاغذ.
- Ainiala, T., Saarelma, M., & Sjoblow, P. (2018). *Names in focus: An introduction to Finnish onomastics*. Finland: Finnish Literature Society.
- Aljabour, A. (2019). An investigation of feminine personal names in the Beni Sakhr Tribe of Jordan: A sociolinguistic study. *International Journal of Linguistics*, 11(6), 41-66.
- Aljabour, A. (2022). A sociolinguistic study of the implications of masculine personal names among urban communities in Jordan. *Language in India*, 22, 7-19.
- Al-Qawasmi, A. H., & Al-Abed Al-Haq, F. (2016). A sociolinguistics study of choosing names for newborn children in Jordan. *International Journal of English Linguistics*, 6(1), 177-186.
- Alzamil, A. (2020). Analysis of the sociolinguistic status of Saudi female personal names. *International Journal of Linguistics*, 12(4), 127-138.
- Bello, Y. (2021). A sociolinguistics survey of Yoruba and Ashanti naming. *Journal of the University of Babylon for Humanities*, 29(8), 252-269.
- Boru, G. (2018). Personal naming and identity formation in Guji Oromo culture: Roles, classification and dynamics of change. *Journal of Emerging Technologies and Innovative Research*, 1(11), 315-328.
- Byram, M. (2006). *Languages and identities*. Durham: University of Durham.
- Crook, A. (2012). Personal names in 18th-century Scotland: A case study of the Parish of Beith (North Ayrshire). *The journal of Scottish Name Studies*, 6, 1-10.
- Geraldine, N. E. (2018). A sociolinguistic study of the emerging trends in Igbo personal names. *Advances in Social Sciences Research Journal*, 5(4), 167-179.

- Hajjaj, D., & Tarawneh, M. (2021). A sociolinguistic analysis of personal naming in Jordan. *International Journal of Applied Linguistics & English Literature*, 10(5), 40-44.
- Halima, B. (2012). Basic concepts in sociolinguistics. *Alasar Journal*, 11(13), 11-21.
- Helleland, B., Emil Ore, C., & Wikström, G. (2012). Names and identities. *Oslo Studies In Language*, 4(2), 1-6.
- Hickey, R. (2010). *Language and society. English linguistics*, University of Duisburg and Essen.
- Holmes, J. (2013). *An introduction to sociolinguistics*. London: Routledge.
- Mokala, N. T. (2020). Basotho naming systems and practices: A sociolinguistic-onomastics approach. *International Journal of Linguistics, Literature and Translation*, 3(4), 220–227.
- Mphande, L. (2006). Naming and linguistic Africanisms in African American culture. In *Selected proceedings of the 35th annual conference on African linguistics* (pp. 104-113). Somerville, MA: Cascadilla Proceedings Project.
- Spolsky, B. (2010). *History of sociolinguistics*. Oxford: Oxford University Press.
- Tabatabaeiyan, M. (2015). What Is Sociolinguistics?, G. Van Herk (2012), Wiley-Blackwell, ISBN 978-1-405-19318-4. *International Journal of Society, Culture & Language*, 3(1), 133-138.
- Trudgill, P. (2000). *Sociolinguistics: an introduction to language and society* (4th ed.). New York: Penguin.
- Wardhaugh, R., & Fuller, J. J. (2015). *An introduction to sociolinguistics* (7th ed.). New York: Wiley-Blackwell.